

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
The Administrative Factors Affecting the Student Care and Support System
in School under Nong Kai Primary Educational Service Area Office 1

บุษยา ไชยจักร¹, ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์² และนวัตกร หอมสิน³
Putsaya Chaiyajak¹, Praporntip Kunagornpitak² and Nawattakorn Homsin³
(วันที่รับบทความ 23 กุมภาพันธ์ 2562, วันที่รับแก้ไขบทความ 1 เมษายน 2562, วันที่ตอบรับบทความ 7 พฤษภาคม 2562)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยการบริหาร 2) ศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ตัวอย่างที่ใช้เป็นครูผู้สอน จำนวน 316 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยการบริหารในโรงเรียนได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (OCU) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (LEA) ปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน (OCL) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ (MOT) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (COM) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ITE) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. ปัจจัยการบริหารกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ปัจจัยการบริหารสามารถพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ } \hat{Y} = 0.268 + 0.534 (\text{MOT}) + 0.355 (\text{COM}) + 0.061 (\text{LEA})$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z} = 0.599 (Z_{\text{MOT}}) + 0.399 (Z_{\text{COM}}) + 0.091 (Z_{\text{LEA}})$$

คำสำคัญ ปัจจัยการบริหาร, การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

42 หมู่ 11 ตำบลคำบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43100 E-mail: ttuukkttaa1188@gmail.com

² อาจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี: อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

³ อาจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี: อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the level of administrative factors, 2) study the level of student care and support systems, 3) study the relationship between administrative factors and student care and support systems, and 4) create predictive factors for administrative factors affecting the student care and support systems in schools under the Nong Khai Primary Educational Service Area Office 1. Samples of this study were 316 teachers. The tools were two questionnaires 5-level estimation scale that asked about management factors, and inquiring about the student care and support systems. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The research findings were as follows:

1. Administrative factors in schools were Organizational Culture Factors (OCU), Leadership Factors (LEA), Atmospheric Factors in Schools (OCL), Motivation Factors (MOT), Communication Factors (COM), and Information Technology Factors (ITE). The overall level of these factors was of a high level.
2. The overall level of the student care and support systems in school was at a high level.
3. Administrative factors and student care and support systems in schools had a high level of positive relationship with statistical significance at the .01 level.
4. Administrative factors accounted the valiance of the operation of student care and support systems with statistical significance at the .01 level.

Prediction equation in raw scores:

$$\hat{Y} = 0.268 + 0.534 (MOT) + 0.355 (COM) + 0.061 (LEA)$$

Prediction equation in standard score:

$$\hat{Z} = 0.599 (Z_{MOT}) + 0.399 (Z_{COM}) + 0.091 (Z_{LEA})$$

Keywords Administrative Factors, Student Care and Support Systems

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งทางด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากสถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อคนและสังคมไทยหลายประการ ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพทำให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น การก่ออาชญากรรมที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง คดีอาญาที่สำคัญทั้งการก่อคดีต่อชีวิต ร่างกายและเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ และคดียาเสพติด จำนวนคดีอาญา ดังกล่าวเป็นคดียาเสพติดมากที่สุด

ปัจจุบันปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นภัยร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มเด็กและเยาวชนอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนพบว่า ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.20 ในปี 2553 เป็นร้อยละ 51.30 ในปี 2554 ขณะเดียวกันกลุ่มเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเล่นการพนันมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผ่านกระแสโลกาภิวัตน์และโลกไซเบอร์ ทำให้คนไทยมุ่งแสวงหาความสุขและสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เกิดเป็นวัฒนธรรมย่อยร่วมสมัยที่หลากหลายในรูปแบบการรวมกลุ่มของบุคคลที่สนใจเรื่องเดียวกัน มีการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าส่วนรวม ขณะที่ภาคส่วนต่างๆ ได้มีการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ แต่การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมยังอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ความสัมพันธ์แบบเครือข่ายที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเริ่มหมดไป พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีความเปราะบางจนนำไปสู่ปัญหาทางสังคมเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, น. 2-3)

นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ถือเป็นนักเรียนอยู่ในวัยเด็กตอนกลางและวัยรุ่นตอนต้น โดยมีลักษณะพัฒนาการที่สำคัญ คือ เพื่อนร่วมวัยมีความสำคัญ เริ่มคิดเป็นเหตุเป็นผลได้ แต่ส่วนใหญ่เป็นรูปธรรม การถือตนเป็นใหญ่ เริ่มหายไป ความจำและความสามารถทางภาษาพัฒนา มีความสามารถทางความคิด จึงสามารถเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนได้ การรู้จักตนเอง มีพลังกำลังเพิ่มมากขึ้น สามารถเล่นกีฬาต่าง ๆ ได้ มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็ว และมีผลทางสังคมและจิตวิทยาต่อตัวเด็ก เริ่มวัยเจริญพันธุ์ การค้นหาตนเองเป็นแรงจูงใจที่สำคัญ เพื่อนร่วมวัยมีอิทธิพลต่อเด็กในด้านต่าง ๆ เริ่มคิดได้ในทุกรูปแบบของความคิด คิดเชิงนามธรรมและแบบวิทยาศาสตร์ได้กว้างและลึก ยังถือตนเองเป็นใหญ่ในบางแง่มุม และอาจมีช่องว่างระหว่างวัยกับผู้ปกครอง นอกจากนี้นักเรียนที่อยู่ในวัยเด็กตอนกลางและวัยรุ่นตอนต้นนี้ ควรมีลักษณะพัฒนาการพึงมีพึงเป็น เช่น ทักษะที่จำเป็นในการเล่นกีฬา รับรู้เกี่ยวกับตนเอง ในทางบวก การยอมรับบทบาททางเพศหญิง เพศชาย การปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมวัย การเป็นตัวของตัวเอง มีความผูกพันกับครอบครัวน้อยลง พัฒนาการด้านความเข้าใจตนเองและโลก ทักษะการแก้ปัญหา มีจุดมุ่งหมายของพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสังคม เตรียมตัวด้านอาชีพ และมีความเป็นอิสระภาพทางอารมณ์แตกต่างจากพ่อแม่ (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2549, น. 2)

ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรมสุขภาพจิต จึงได้จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันเป็นการวางรากฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับเด็กอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น. 3) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นระบบที่สามารถดำเนินการเพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบและชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านปัจจัย ด้านผลผลิต และด้านกระบวนการ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพและการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและมีศักยภาพ เป็นทรัพยากรบุคคลที่พร้อมสมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา โดยบุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีความร่วมมือกันทั้งผู้บริหารและครู โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้โรงเรียน กรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงานสามารถตรวจสอบและประเมินผลได้ (กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา, 2561, น. 1)

การบริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยปัจจัยทางการบริหารหลายด้าน มาดำเนินการเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ที่ต้องมีย่างเพียงพอเพื่อใช้ในการจัดสรรทรัพยากรด้านต่าง ๆ ให้พร้อมใช้งานได้ตามต้องการ ยังต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารกันภายในโรงเรียน อย่างมีประสิทธิภาพและการทำงานที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของบุคลากรทุกฝ่าย อันจะก่อให้เกิดวัฒนธรรมองค์การที่ดีงาม มีบรรยากาศในโรงเรียนที่เอื้อต่อการทำงาน โดยผู้บริหารคือบุคคลสำคัญที่ต้องแสดงออกถึงภาวะผู้นำ มีความรู้ความเข้าใจอย่างดีในการผสมผสานปัจจัยเหล่านี้ในเชิงบริหารจัดการให้กลมกลืนและเกิดประสิทธิผลในทางปฏิบัติ หรือที่เรียกว่า ปัจจัยทางการบริหาร ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานเอกชน เนื่องจากประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์และคุณภาพของปัจจัยการบริหาร การบริหารจัดการทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรหรือปัจจัยทางการบริหารที่ถูกนำมาใช้ หรือสนับสนุนให้งานสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งวิรัช นิภาวรรณ (2552, น. 11) ยังได้กล่าวไว้ว่า การบริหารที่มีประสิทธิภาพ คือ การบริหารที่ได้ทั้งงาน ทั้งน้ำใจคนและผลผลิตที่สูง ซึ่งต้องเกิดจากปัจจัยทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ 8 ประการ คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านแรงจูงใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านปฏิสัมพันธ์กันและอิทธิพลต่อกัน ด้านการตัดสินใจ ด้านการควบคุม การปฏิบัติงาน ด้านการกำหนดเป้าหมายหรือสั่งการ และด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน หรือการฝึกอบรม สอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี ประทุม (2559, น. 133-135) ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การโรงเรียน ผลจากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยการบริหารด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และปัจจัยการบริหารด้านวัฒนธรรมองค์การโรงเรียน

จากปัญหาของนักเรียนดังที่กล่าวข้างต้นและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่ยังไม่มีประสิทธิผลในการแก้ปัญหาของนักเรียนตามสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันได้ตีเท่าที่ควร ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจึงเห็นความสำคัญและสนใจศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 เพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนในระดับสถานศึกษาในการปฏิบัติงานและบริหารจัดการเพื่อให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นเยาวชนที่ดี สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ ในระดับโลกได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

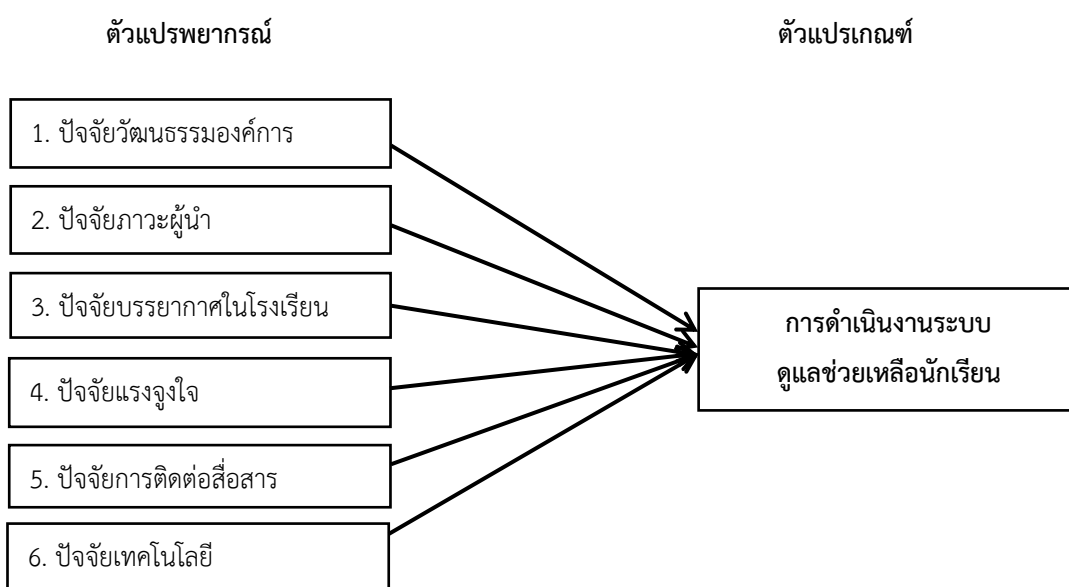
1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

สมมุติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ไปในทิศทางที่เป็นบวก
2. ปัจจัยทางการบริหารอย่างน้อย 1 ปัจจัย สามารถเป็นตัวพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และแนวคิด ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จนได้เป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือครูผู้ทำหน้าที่ด้านการเรียนการสอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จำนวน 1,358 คน กำหนดตัวอย่าง ด้วยตารางของทียิปส์ลี กาญจนวาสี และศิริชัย กาญจนวาสี (2559, น. 168) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ เมื่อยอมรับความคลาดเคลื่อน (E) ของการประมาณค่าสัดส่วนที่เกิดขึ้นได้ในระดับ $\pm 5\%$ ของค่าสัดส่วนสูงสุดได้จำนวน 316 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร 6 ปัจจัย มีความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ตั้งแต่ 0.324-0.906 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.976 และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ตั้งแต่ 0.207-0.807 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.933

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยการบริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (OCU) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (LEA) ปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน (OCL) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ (MOT) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (COM) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ITE) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกเป็นรายปัจจัยทุกปัจจัยอยู่ในระดับมาก

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r = 0.791$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ปัจจัยการบริหารสามารถพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ได้ร้อยละ 87.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เขียนสมการพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.268 + 0.534 (MOT) + 0.355 (COM) + 0.061 (LEA)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.599 (Z_{MOT}) + 0.399 (Z_{COM}) + 0.091 (Z_{LEA})$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยการบริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากกระบวนการบริหารการศึกษาเป็นแนวทางในการทำให้โรงเรียนเกิดคุณภาพและทำให้เกิดผลลัพธ์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจอมพงศ์ มงคลวนิช (2556, น. 63) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานร่วมระหว่างผู้บริหารกับครู หรือบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพ แม้การบริหารการศึกษาจะเป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง ซึ่งมีวิธีการจัดการความรู้เป็นหมวดหมู่และเป็นระบบ การบริหารการศึกษายังเป็นศิลป์ ซึ่งผู้บริหารต้องประยุกต์ทฤษฎีและหลักการใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพจริง นอกจากนั้นแล้วการบริหารการศึกษายังถือเป็นวิชาชีพซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องได้รับประสบการณ์การศึกษาและพัฒนาเพื่อสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งการบริหารการศึกษามีความแตกต่างจากการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารธุรกิจ และสุนทร โคตรบรรเทา (2554, น. 14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารไว้ว่า การบริหารกิจการใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายนั้น การบริหารเป็นรูปแบบพฤติกรรมที่มีการแปรเปลี่ยนของพฤติกรรมการบริหาร และพฤติกรรมภาวะผู้นำ เช่น การริเริ่ม โครงสร้างใหม่กระบวนการใหม่ เป้าหมายใหม่ขององค์กร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตน ดำทองเสน (2559 : 44-56) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ศึกษาปัจจัยทางการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรและปัจจัยเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยทางการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรและปัจจัยเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากในโรงเรียนไม่ว่าจะมีขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ ครูในระดับชั้นประถมศึกษาชั้นนั้นจะต้องดูแลเด็กนักเรียนในการควบคุมของตนเองเป็นอย่างดี รวมทั้งยังให้ความรัก ความอบอุ่น และเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน มีกระบวนการคัดกรอง วิธีการ และเครื่องมือที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, น. 13) ที่ว่าการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน มีแนวทางการและเครื่องมือที่ชัดเจนมีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุครินทร์ ประคัมรินทร์ (2558, น. 4) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 34 คน และครูที่ปรึกษา จำนวน 11 คน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เพราะปัจจัยการบริหารเป็นกระบวนการขับเคลื่อนที่เป็นระบบมีการวางแผนที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งยังส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลในการดำเนินการสามารถตรวจสอบได้ ดังที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, น. 12) ได้กล่าวถึงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริมพัฒนาการป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัย นอกจากนี้ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคนมีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ และนพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2552, น. 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารไว้ว่า การบริหารต้องมีหลักสำคัญ 6 ประการ คือ มีคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันทำกิจกรรม ใช้ทรัพยากรและกลวิธีที่เหมาะสมทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา คำทองเสน (2559, น. 5) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหาร 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรและปัจจัยเทคโนโลยีสารสนเทศกับกระบวนการจัดการความรู้ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการเก็บข้อมูลและการสืบค้นหา

ความรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้และด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าเท่ากับ 0.684, 0.734, 0.758, 0.764, 0.769 และ 0.782 ตามลำดับ

4. ปัจจัยการบริหารส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีการดำเนินงานที่เป็นระบบระเบียบโดยร่วมกันอย่างมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ดังที่ Blanchard (1972, p. 79) ได้กล่าวว่า หลักการบริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางการกระบวนกรในการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคคลและกลุ่มบุคคลซึ่งพร้อมด้วยปัจจัยทางการบริหาร และยังสอดคล้องกับ Barnard (1983, pp. 168-169) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารไว้ว่าการบริหารที่ต้องใช้การตัดสินใจในกระบวนกรทำงาน โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารทั่วทั้งองค์การบริหารและยังสอดคล้องกับ Sergiovanni (1987, p. 58) ได้กล่าวว่า หลักการบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนกรของการทำงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะมาศ น้อยกว่า (2558, น. 4) ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การ โรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดอุดรธานี โดยผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยทางการบริหารในโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยวัฒนธรรมโรงเรียนอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน 2) บรรยากาศองค์การ โรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดอุดรธานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การ โรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดอุดรธานี มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง และ 4) ปัจจัยการจูงใจ ปัจจัยงบประมาณ ปัจจัยวัฒนธรรมโรงเรียน และปัจจัยเทคโนโลยี เป็นตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การ โรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดอุดรธานี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.841 ซึ่งสามารถพยากรณ์บรรยากาศองค์การโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 70.70

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการทบทวนเชิงคุณภาพด้านปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มเติม ซึ่งอาจได้ข้อค้นพบเพิ่มเติมมากขึ้นหรือคล้ายคลึงกัน หรือเชิงลึกมากขึ้น เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ยิ่งขึ้น
2. ควรมีการทบทวนในลักษณะของกรณีศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในรายโรงเรียนเพื่อนำข้อค้นพบมาเปรียบเทียบความเหมือน ความต่าง โดยหากมีความต่างจะทำให้ได้ศึกษาถึงสาเหตุที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- Barnard, C.I. (1983). *The function of the executive*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Blanchard, D.C. (1972). *Management of organization behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Boonjitradun, N. (2009). *Principles of Educational Administration*. Bangkok: Bor-phit Printing.
- [in Thai].
- Bureau of Academic and Educational Standards. (2009). *The student care and support system*. Bangkok: Agricultural cooperative assembly of Thailand. [in Thai]

- Damthongsang, R. (2016). Administrative factors affecting the knowledge management process of basic education institutions under Yala Primary Educational Service Area Office 1. *Academic Journal*, 8(2), 44-56. [in Thai].
- Kaewkangwan, S. (2006). *Life Psychology for Development of All Ages (Volume 1) Theoretical Concept of Middle Childhood*. Bangkok: Thammasat University. [in Thai].
- Kanjanawasee, T., & Kanjanawasee, S. (2016). *Research Methodology*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai].
- Kotbantao, S. (2011). *Principles and theories of educational administration*. Bangkok: Panyachon. [in Thai].
- Mongkolvanich, C. (2013). *Organization and Educational Personnel Management (2nd ed.)*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai].
- Nipawan, W. (2009). *Management according to the moral guidelines and sufficiency economy guidelines*. Bangkok: Four Paces. [in Thai].
- Noi Kam, P. (2015). *Administrative factors affecting organizational climate municipal schools in Udon Thani province* (Master's Thesis, department of Educational Administration). Udon Thani Rajabhat University, Udon Thani. [in Thai].
- Office of the Basic Education Commission. (2015). *Handbook of the student care and support system*. Bangkok: Lat Phrao. [in Thai]
- Office of the Basic Education Commission. (2016). *Handbook of selection for schools and educational service areas for the annual student assistance system award, 2018*. Bangkok: Lat Phrao. [in Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2012). *National economic and social development plan edition 11, 2012 - 2016*. Bangkok: Author. [in Thai]
- Prakammin, B. (2015). Implementation of student supporting system in schools, Thatphanom district, Nakhon Phanom province. *Journal of Nakhon Phanom University*, 5(2), 111-118. [in Thai].
- Prathum, Y. (2016). *Administrative factors affecting school effectiveness under Roi Et Primary Educational Service Area Office 3* (Master's Thesis, department of Educational Administration). Burapha University, Chonburi. [in Thai].
- Promotion of Educational Provision Group. (2018). *Guidelines for the student care and support system in receiving the master school award on the student care and support system*. Bangkok: Promotion of Educational Provision Group, Office of the Basic Education Commission. [in Thai].
- Sergiovanni, T.J. (1987). *Factors which affecting satisfaction and dissatisfaction of teachers exploration*. Louisc, KY: University of Queensland Press.